„Mij dorst."

Hierna Jezus, wetende, dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden, zeide: Mij dorst. Joh. 19: 28.

Vooral in deze lage, waterrijke landen verstaat men ternauwernood wat *dorst* is.

Soms, het is zoo, op zeer heete dagen, als men veel vocht door de huid naar buiten jaagt, en men wat te hard liep of te zwaar te dragen had, drogen de lippen en droogt de keel wel eens op, zoodat we het eerste glas water het beste met wellust inslokken. En ook kan het voorkomen, dat men bij een langer spoortraject in zulke dagen te lang rijdt eer er een station komt, waar water wordt aangedragen. Maar toch de eenige eigenlijke *dorst* die onder ons gekend wordt, is de dorst in de hooggaande koorts, als het bloed brandt in onze aderen.

Dan ja wordt er ook onder ons soms bange, doodelijke *dorst* geleden, niet omdat er geen water is, want zie, bij het ziekbed staan karaffen vol, maar omdat er aan dien brand in het bloed geen blusschen is, en de lippen als op elkaar geklemd blijven, en de tong aan het verhemelte kleeft, en de keel als wordt toegenepen.

Dan is er van drinken geen sprake meer. Het gewone slikken is onmogelijk geworden. En al wat ge nog doen kunt is met een veer, die ge in het glas doopt, af en toe een druppel tusschen de lippen brengen.

En die dorst laat niet af, tenzij dan dat de ziekte aflaat, of afloopt in den dood. Want lafenis is er van dien dorst niet, omdat, wat lafenis ge ook aandraagt, het vuur blijft smeulen in het bloed.

In landen die hoog liggen, zoodat het water al afstroomt, en dus het hoogere land soms weken lang droog ligt, komt bijna even felle dorst ook buiten ziekte voor. In zomers vooral, wanneer de regen weken uitblijft, kan dan zulk een land zelfs zoo droog en dorstig worden, dat het zelf treurt en om water roept.

Maar door onze landslieden is dorst in dien doodelijken zin, buiten krankheid, alleen bij schipbreuk geleden. Als er dagen lang geen droppel water was, en de zon stak, en het brakke zilte water om de sloep de schipbreukelingen tergde.

Niets dan water *zien*, en toch van *dorst* versterven.

Ook der Joden land was een hoog bergland, en zoo spreekt het vanzelf, dat ook Jezus bij zijn tochten van Galilea naar Judea en van Judea naar Galilea terug, vaak dorst geleden had, zonder aanstonds water te vinden om dien dorst te lesschen.

Uit het gebeurde met de Samaritaansche vrouw weten we dat op zekere wijze. Ook toen kwam Jezus van een langen tocht over de bergen naar Sichar toe, en de dorst begon hem te kwellen, en hij bereikte de bron, en zat toen neder tot de Samaritaansche kwam om hem te drenken.

Maar *die* dorst was in de streken waar Jezus leefde, niet ongewoon. Dien leed een ieder op zijn beurt. En als men dan dronk, vergat men het uitgestane leed, zoo heerlijk als het is, met wezenlijken dorst in de keel te mogen drinken.

Maar op Golgotha was het heel anders.

Of er, sedert Jezus den beker na het Paaschmaal neerzette, bij Gethsemane, in het hoogepriesterlijk paleis, bij Herodes, op Gabbatha, en onder het gaan naar Golgotha, een vriendelijke hand is geweest, die Jezus te drinken gaf, weten we niet. Het staat niet gemeld. En stellig was men in die dagen niet gewoon, de gevangenen te vertroetelen. Zeer wel mogelijk dus, dat er al dien tijd niets voor Jezus gedaan is, en dat onze Heiland reeds uitgeput en dorstig op den kruisheuvel aankwam.

Sterke aandoeningen plegen de keel op te drogen. Daarom is het eerste wat men dan doet, iemand een glas water reiken, en wat felle aandoeningen hadden sinds dat drinken van den Paaschbeker het gemoed van uw Heiland niet geschokt.

En nu hing hij daar aan het kruis.

De ruwe diepe wonden in de handen en de voeten moesten, ook al was het bloedverlies zoo sterk niet, heete wondkoorts opwekken. Dan, hij hing er naakt en uitgetogen. En dat onder zulk een hemel. In een zielsspanning die zijn kracht verteerde. o, Ge begrijpt haast niet dat er nog stem in Jezus' keel bleef, om die eerste kruiswoorden uit te roepen.

En ons dunkt, reeds aan die eerste kruiswoorden moet het gehoord zijn, wat brandende dorst hem tot den dood toe kwelde. Want dát was het eigenlijke van den kruisdood. Sterven door innerlijke uitputting, door bloedverlies en brandende wondkoorts.

Let er nu op, dat Jezus aan het kruis dusver in niets aan zichzelven had gedacht. Hij bad voor zijn beulen. Hij zaligde den medekruiseling. Hij zorgde voor zijn lieve moeder. Zelfs het *Eli, Eli Lama Sabachtani* was een Middelaars-uitroep, maar geen bede om hulpe. Geen noodkreet om verlossing. En als hij straks zijn geest in 's Vaders handen beveelt, is ook dit geen roepen om uitredding, maar een willig afleggen van het leven.

Maar in dat »Mij dorst", gaat een roepen om hulpe, om verzachting van leed uit. Dat »Mij dorst", is *voor hem zelf*. In dien uitroep klaagt de Heiland der wereld, om een breking in de bange spanning te krijgen. En ook al reikt men hem slechts een spons met zuurachtig vocht, toch geeft reeds die bevochtiging van tong en lippen met edik eenige verademing.

Nu zegt Johannes: »Jezus, wetende dat het alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden, zeide: »Mij dorst" Dit verklaart men dan aldus: Nu Jezus wist dat alles wat volbracht *moest* worden, opdat de Schrift vervuld zou zijn, volbracht *was*, riep uit, dat hem dorstte.

Maar heeft dit zin? Als er stond, dat hij toen riep: »Het is volbracht", zoo zou het te verstaan zijn.

Toch heeft het nóg minder zin, als een ander zegt: Jezus herinnerde zich, dat het woord uit Ps. 69:22: »In mijn dorst hebben zij mij edik te drinken gegeven", nog onvervuld was, en nu in aller ijl, opdat dan die profetie haar vervulling nog zou erlangen, uitriep: »Mij dorst." De edik zou dan vanzelf komen.

Menschelijker, meer zielkundig schijnt het daarom aldus verstaan te kunnen worden, dat Jezus zich bedwong en inhield, en voor zichzelf niet wilde roepen, maar nu, dat diepe woord uit Ps. 69:22 voor zijn geest krijgende, hierin een vrijbrief vond, om aan zijn menschelijk gevoel toe te geven, en ook ten leste voor zichzelven te zorgen, door uit te roepen: *Mij dorst.*

»Wie aan een van deze kleinen te drinken geeft alleen een beker koud waters, voorwaar zeg ik u, hij zal zijn loon geenszins verliezen", was het rijke woord van diepe ontferming, waardoor Jezus het lijden der zijnen in de toekomst reeds vooruit lenigde.

»Een beker koud waters."

En nu hij zelf aan het kruis versmacht van dorst, mag zelfs die beker koud waters hem niet gereikt worden, en lescht men hem met edik met galle doormengd.

En toch zelfs dien man die dat ten minste doen mocht, zouden we benijden kunnen Hij is de eenige die bij het kruis tenminste *iets* voor Jezus heeft gedaan Den gloed van den dorst mocht hij een oogenblik blusschen. En dat in Jezus' laatste oogenblik. Zoo vlak vóór zijn dood.

Nog kort voor zijn opgang naar de Paaschzaal had Jezus gesproken: »Ik ben dorstig geweest, en gij hebt mij te drinken gegeven, beeft dan het Koninkrijk dat u bereid is." En daarom, al zouden we dien man benijden kunnen, toch kan in nog hooger zin zijn privilege ook ons deel worden, want Jezus zei het immers: »Zooveel gij dit aan een mijner minste broederen gedaan hebt, zoo hebt gij dit mij gedaan."

Hij die zelf bangen brandenden dorst aan het kruis leed, zorgde voor wie op aarde van dorst versmachten zouden.

Altoos de lijdende, maar ook de *mede*lijdende, en daarom zegenende Heiland.

Natuurlijk was die bange dorst van Jezus een lichamelijk lijden, maar toch een lijden van het lichaam, dat zeer na de ziel raakte; want dorst belemmert den levensadem en droogt het bloed uit; dien bloedstroom in ons, waarin de ziel leeft.

Vandaar dat de *dorst* meer nog dan de *honger* beeld wordt voor het bangste zielslijden. Gelijk het hert schreeuwt naar de waterstroomen, zoo *dorst mijn ziel naar U, o God.* En als de Messias reeds in het Oude Verbond de verdoolden naar hun God terugroept, luidt het evenzoo: »o, *Alle gij dorstigen*, komt tot wateren!" En zelf in het vleesch verschenen, is zijn evangelie nogmaals één verlossingskreet voor de dorstigen: »*Wie dorst heeft*, die kome en drinke de wateren des levens om niet."

Altoos is de zielsnood dorst, bange, brandende dorst, en even dikwijls is het heil uit God een stroom des levenden waters, die reeds als hij van verre ritselt, de ziel verkwikt en waarheen al wie versmachtte moest vluchten.

Zoo gaat de dorst in het *geestelijke* over, maar toch altoos zoo, dat de dorst der ziel zoo men niet tot de Fontein des levens vlucht, ten slotte in den bangsten dorst óók naar het lichaam eindigt, in de buitenste duisternis, en bij het vuur dat niet geblusscht kan worden. Jezus zelf immers teekent u een rijk man als uitroepende, of niet één druppel water met het uiterste van Lazarus' vinger op zijn brandende lippen mocht gespet worden, want in zijn eindeloozen jammer *verging* hij van dorst.

o, Dorst in zijn diepsten zin is voelen dat uw leven zelf verdort en opdroogt, en uw existentie door een bangen gloed van binnen uit verbrandt.

Honger is ontzettend, omdat hij uw lichaam tot een schim maakt, maar bij honger, mits ge volop water hebt, voelt ge u zelf van binnen nog leven, en kunt ge nog tegenstaan. Maar *dorst* tast u in uw bloed, in uw leden zelfs, in het middenpunt van uw wezen aan. Het is de vijand niet voor de poorte, maar in uw binnenste kamer.

En daarom was het, al verstond toen geen mensch het, zoo ontzettend, toen de Heiland der wereld ten leste dien keel toenijpenden dorst voelde opkomen; dien dorst waarmee het sterven reeds begon; dien dorst die hem binnen enkele oogenblikken den geest zou doen geven; dat brandende gevoel van zelfvertering, waarover hij zelf van het kruis aan God en menschen klaagde, toen hij uitriep: *Mij dorst.*

KUYPER.

Amsterdam, 24 Maart 1893.

Predikant–Socialist.

Het feit, dat Ds. W. Bax, te Zaandam, zich openlijk bij het Socialisme aansloot, brengt heel wat gemoederen en pennen in beweging.

Waarom, is moeilijk te verklaren.

Immers de Haagsche Synode heeft reeds in 1886, bij het uitbreken der Doleantie, plechtiglijk verklaard, dat de Nederduitsch Hervormde kerk ook de Sociaal-democratie, ook het Anarchisme, ja, wat niet al, op haar heilig erf dulden zou en moest.

Ge herinnert u toch uit haar toenmalig eerste actestuk de echt–pantheistische tooverformule: *„Al wat gist in de maatschappij moet nagisten ook in de kerk".*

En nu, is met deze formule het pleit niet reeds vooruit beslecht?

Of gist soms de Sociaal–democratie *niet* in de maatschappij? Tamelijk snel en sterk zou men zoo zeggen. Welëu, derhalve *moet* ze, naar luid der Synodale orakelspreuk, ook nagisten in de Volkskerk.

Breekt straks het nog feller en schuldiger Anarchisme zich baan, dan zal men ook dat Anarchisme in de Synodale kerk zien nawerken.

De Synode heeft het zelf geprofeteerd, en het komt zoo uit. Ja, vooruit reeds heeft ze verklaard, tegen zulk *nagisten* niets te mogen, te willen, noch te kunnen doen.

De Gereformeerden buiten haar heilig erf zetten, en van alle goed berooven, dát wel, want die misdadige Gereformeerden randden de hoogheid der Synode aan. En dát mocht natuurlijk niet geduld.

Maar een groep in de Volkskerk die God, en zijn Woord, en zijn Christus, en zijn Sacramenten, en zijn oruinantiën aanrandt, waarom zou men die in de Volkskerk be moeilijken?

Zulk een Volkskerk is er immers niet om *voor de eere Gods* op te komen? Ze is niets dan één massale condensator, waarin de stoom die in de maatschappij stoomt, overgaat om hoogstens afgekoeld te worden; altoos in wisselwerking met de maatschappij.

Ds. Bax staat dan ook nu reeds lang niet alleen. Meer dan één collega denkt als hij, al is niet ieder zoo rond en populair, als Bax van aanleg en karakter is.

De Socialisten schuilen nu reeds in alle rangen en standen, op alle bureelen, onder alle ambtenaren, in alle kringen, onder het spoorwegpersoneel, onder de onderwijzers, onder de hoogleeraren, eilieve waarom dan ook niet onder de Synodale predikanten?

Er is immers »leervrijheid" afgekondigd, en zelfs mannen als De la Saussaye hebben voor die „leervrijheid" het schild opgeheven.

Een voorwerpelijke belijdenis mag er niet meer zijn. Alles moest onderwerpelijk worden. Ieders conscientie, niet de kerkelijke rechter, moet recht spreken.

Welnu, zoo denkt Ds. W. Bax er ook over.

De Christus in zijn zoenoffer aan te randen was toch heel wat erger en boozer kwaad, dan tegen de grondslagen van het eigendomsrecht op te komen. Het eerste mag, waarom dan ook het mindere niet?

Zelfs al sloot Ds. Bax zich aan bij de Sociaal-democratische partij, en al verklaarde hij zich voor gewelddadig verzet, ja al spoorde hij er toe aan, wat zou de Volkskerk er tegen doen kunnen?

Zelfs Domela Nieuwenhuis kon best predikant bij de Synodalen worden, en zijn ambtelijken invloed voor zijn lievelingsdenkbeelden aanwenden.

Of heeft het Liberalisme, toen het opkwam, niet evenzoo gedaan?

Ook toen immers bracht het Liberalisme zijn aanhangers door het ambt in de kerken en op den kansel.

Middel daartoe was de bezetting der faculteit met liberalistische theologen.

Best mogelijk dan ook, dat de Regeering later socialistische predikanten als theologische professoren aanstelt.

Eerst heeft men door dat middel de Volkskerk geliberaliseerd; nu kan men door dat middel de Volkskerk zelve socialistisch maken.

Een propaganda-middel, dat allicht spoedig reeds in den smaak onzer Socialisten valt.

Evangelist.

Dat Deputaten voor de zending er toch toe zijn overgegaan Dr. Scheurer zelven te onderzoeken, en voornemens schijnen, hem ook zelven tot een Dienaar des Woords te maken, dient geëerbiedigd.

Hoewel door de Generale Synode is uitgesproken, dat deze wijze van doen verbetering behoefde, had zij zelve er nog geen verbetering in gebracht, en veeleer aan Deputaten voor de zending zelven opgedragen op de eerstvolgende Synode voorstellen tot betere regeling dezer zaak in te dienen.

Formeel waren Deputaten dus vrij, en mits nu maar verkregen worde: 1°. dat Dr. Scheurer, van wiens arbeid voor de zending we de uitnemendste verwachtingen koesteren, tevens tot Dienaar des Woords worde bevestigd; 2°. dat hij beroepen worde en bevestigd als Dienaar des Woords voor eene bepaalde plaats of streek; en 3°. dat zijn verhouding tot de kerken behoorlijk geregeld worde, moet men, in magnis magno animo, ditmaal over veel kleine dingen heenstappen.

Maar, en hierop wezen we reeds een vorig maal, niet mag heengestapt over de denkbeelden van Dr. Lowe, die Ds. Lion Cachet in de *Heidenbode* van Maart bij ons Gereformeerd publiek introduceert.

Of hij zelf voornemens is, uit het Gereformeerd beginsel critiek op Dr. Lowe uit te oefenen, zullen we afwachten.

Voorloopig geeft hij veeleer, misschien tegen zijn bedoeling, den indruk, alsof hij in het gevoelen van Dr. Lowe deelt.

Hij schrijft toch onder zijn mededeeling:

Intusschen zouden wij wel in overweging willen geven, of het misschien niet zijn nut kon hebben, dat vrienden der Zending, die nu juist geen studie van de *Medical Mission* gemaakt hebben, daaromtrent meer inlichting inwinnen, vóór zij publiekelijk den vinger opheffen om te waarschuwen tegen gevaren, die niet dreigen, en bezwaren, die niet bestaan. Waardoor immers zoo licht, zonder dat men dit bedoelt, onberekenbare schade wordt toegebracht aan een goede zaak, van God gewild, en door Hem met zegen gekroond.

Welke zijn nu die denkbeelden van Dr. Lowe, gelijk Ds. Lion Cachet die zelf mededeelt?

We drukken het letterlijk over, omdat het bijna de beteekenis van een actestuk draagt.

Het werk bij uitnemendheid van den Zendeling-arts is dat van een *Evangelist*. Hij wil evenzeer als zijn mede-broeder, de geordende leeraar, als Zendeling beschouwd zijn, in de kerkelijke beteekenis van het woord. Beiden zijn opgeleid en toegerust tot hetzelfde groote werk, en beiden zijn in gelijke mate onwaardig den naam, dien zij dragen, indien zij niet de uitbreiding van het Evangelie als het groote doel van hun arbeid op den Zendingakker beschouwen.

Bijzondere nadruk moet gelegd worden op deze beschouwing van het werk en de positie van den Zendeling-arts, die in de eerste en voornaamste plaats Zendeling is, terwijl de goede uitslag van zijn arbeid beschouwd moet worden uit een Zending-oogpunt. En dit is geen bloote theorie. Geen *ware* Zendeling-arts zal zich op een ander standpunt plaatsen, en geen Zending-Vereeniging zou het kunnen verantwoorden om tot dezen dienst een Zendelingdocter uit te zenden, die den arbeid, door hem te verrichten, lager zou schatten.

Laat er intusschen geen misverstand bestaan. Waar vastgehouden wordt, dat de ware plaats en arbeid van den Zendeling-arts, die is van een *Evangelist*, daar wordt in geenen deele onderschat het gewicht van zijn speciaal medische qualificaties. Zoo hier, als in elk ander deel van Zending-arbeid, is toewijding der uitstekendste bekwaamheden niet alleen *gewenscht*, maar *geëischt*. Inderdaad, *geen anderen dan zij, wier medische bekwaamheden boven het gewone peil zijn*, behooren tot dezen dienst te worden toegelaten. De omstandigheden, waarin de Zendeling-arts geplaatst kan worden, zijn veel ernstiger, en eischen een veel grootere mate van vaardigheid en tegenwoordigheid van geest, dan het geval is in dit land. Wanneer zich hier, in de geneeskundige praktijk, buitengewone moeielijkheden voordoen, kan de geneesheer de hulp verkrijgen van een collega, die de verantwoordelijkheid van de behandeling des lijders met hem deelt. Doch de Zendelingarts is in den regel zoo geplaatst, dat hij zoodanige hulp niet kan inroepen. Integendeel: Totdat hij uit de inboorlingen eenigen heeft opgeleid tot helpers, moet hij zoowel zijn eigen assistent, pleegzuster, apotheker en knecht zijn, als de professor met wien hij consult zal houden, en daarbij moeten zijn handen niet verkeerd staan voor eenig werk, dat, in verband met zijn hospitaal, moet worden verricht. Hij moet in staat zijn, anderen de beginselen en praktijk te leeren der geneeskunde; hij moet klaar zijn voor alles wat voorkomt, niet slechts in het een of ander bijzonder deel, maar in ieder deel der praktijk als geneesheer.

Gewoonlijk zal hij niet lang in den Zendingarbeid zijn, voor hij gevallen zal hebben te behandelen, die zijn vaardigheid en vaste hand tot het uiterste op den proef zullen stellen. En deze gevallen zijn het, die, van het standpunt der medische Zending, hun invloed het meest doen gelden, voor of tegen het eene, groote doel waarnaar gestreefd wordt: *de opening van deuren voor de prediking van het Evangelie.*

Het zijn niet de ziektegevallen, die weinig of geen bijzondere kennis in de behandeling vereischen, en die door den gewonen inlandschen dokter evengoed kunnen worden behandeld als door een Europeesch dokter, die den weg banen voor de Zending; de fontein van dankbaarheid openen; en, onder den zegen Gods, het hart voorbereiden om de boodschap van Gods verlossende liefde te hooren. Doch wel zulke gevallen, waar alleen de geoefende hand hulp kan bieden, en die slechts de bekwame en wel toegeruste geneesheer kan verstaan en ter hand nemen.

Voor dat deel van den dienst zijn dus de gewone vereischten voor een dokter niet voldoende; het werk eischt, en zekerlijk mag eischen, dat de beste krachten en uitstekendste talenten er aan worden gewijd.

Laat het dus wel verstaan worden, dat, als wij spreken van Zendeling-artsen, wij niet bedoelen Zendelingen met een zekere mate van geneeskundige kennis, verkregen, hoe dan ook, gedurende hun theologische studiën; maar bedoeld worden zij, die deugdelijk bewijs hebben geleverd, dat zij *de gave bezitten om te evangeliseeren*, in den waren Zendingsgeest, en die, na geregeld gestudeerd te hebben in de medicijnen en heelkunde, wettig toegelaten zijn tot de genees- en heelkundige praktijk.

En dan volgt nog nader omtrent zijn eigenlijke missie:

Behoort nu niet die Zendeling-arts formeel afgezonderd te worden tot het werk, en zijn betrekking daartoe, als Zendeling, officieel door de Kerk te worden erkend? Naar ons oordeel is het verkeerd om Zendeling-artsen uit te zenden zonder dat zij plechtig en openlijk erkend zijn, als »*Gezonden door de Kerken*"

Dan volgt de vraag: In welken vorm die kerkelijke erkenning van den Zendeling-geneesheer geschieden zal? *tot welk ambt hij zal worden afgezonderd?* Het komt voor, dat onze groote Zending-Vereenigingen te kennen geven, alleen Geneeskundigen als Zendeling-artsen te willen uitzenden, die bereid zijn, zich aan te bieden om geordend te worden tot de bediening des Woords. Dat wil zeggen, dat jonge doktoren, die, gedreven door waren Zendinggeest, zich aanbieden als Zendeling-arts, in plaats van terstond te worden uitgezonden, drie, vier jaar de praktijk der geneeskunde zullen staken om in de theologie te studeeren, opdat zij geordend kunnen worden. Niets is intusschen van grooter belang voor den jongen geneeskundige, dan dat hij, zoodra hij zijn diploma verkregen heeft, terstond de gelegenheid zal aangrijpen om praktische kennis te verkrijgen. Een langdurig verwijl in de praktische aanwending der kennis door hem verworven, doet zekerlijk schade voor zijn toekomst als vaardig geneesheer.

Wij beschouwen het daarom onredelijk om te verwachten, dat de jonge man, aan het einde gekomen van zijne medische studiën, voor langer of korter tijd buiten praktijk zal blijven, om zich bezig te houden met de theologische vakken, juist wanneer hij zijne theoretische kennis in de praktijk moet brengen.

Is het echter waarlijk wel noodig, dat de Zendeling-arts geordend worde tot de bediening van het leeraarsambt? Beslist en zonder aarzeling antwoorden wij, dat het in den regel niet noodig is.

Wij dringen er zoo ernstig mogelijk op aan, dat de Zendeling-arts zal geordend of »afgezonderd" worden tot zijn werk; doch zulks is niet dat van een herder en leeraar,— niet om Kerken te stichten enz. Is de ware roeping van den Zendeling-arts die van evangelist, zoo laat hem dan tot het »*werk van een evangelist*" worden afgezonderd. Laat hem, na behoorlijk onderzoek naar zijne gaven als evangelist, openlijk als zoodanig worden erkend en uitgezonden, met het *imprimatur* der Kerk, waartoe hij behoort, als haar wettig erkende Zendbode tot de heidenen. Er is toch zeker geen openbaring der Kerke Christi zóó aan vormen gebonden, dat zij zal weigeren, aldus te erkennen mannen, die als hare vertegenwoordigers onder de heidenen zullen arbeiden, in dit werk des Heeren Christi.

Wat wij van de Kerk vragen is, dat zij doen zal wat het Hoofd der Kerk zelf deed, — dat zij den Zendeling-arts zal erkennen als een evangelist, een van Gods bestemde »Gaven," en hem uitzenden tot zijn werk, evenzeer den erkenden gezant der Kerk als zijn leeraarcollega."

De voorstelling van Dr. Lowe is alzoo duidelijk als glas en principieel in den wortel. Deze geachte schrijver wil dat de kerken *tweeërlei ambtsdragers* op den zendingsakker zullen uitzenden, de eersten voor de predicatie en dus als *leeraars*, en de tweeden voor de gezondmaking en dus als *artsen*. Overmits echter beider doel moet zijn de kerstening der inboorlingen, is beider roeping het Evangelie wortel te doen schieten. Ook de arts, hoewel geen leeraar zijnde, heeft dan toch een geestelijke qualiteit, een kerkelijke aanstelling en heilig ambt, en wordt daarom het liefst beschouwd als: *Evangelist.*

Tegen het ingang vinden nu van deze voorstelling behoort door een iegelijk wien de belijdenis der Gereformeerde beginselen ter harte gaat, van meet af gewaarschuwd overmits door deze denkbeelden op tweeërlei punt aan de Belijdenis geweld wordt aangedaan: 1°. in zake de verhouding tusschen natuur en genade, en 2°. in zake de leer der ambten. Beide stukken van niet te onderschatten gewicht.

Wat het eerste punt aangaat, wil Dr. Lowe ons verleiden, om de geneeskundige kennis en oefening, welke een student, die in de medicijnen studeert, erlangt, gelijk te stellen met *„de gave der gezondmaking"*; op dien grond een arts als zoodanig in het kerkelijk kader opnemen; en aan de kerk het recht toekennen, om artsen als zoodanig aan te stellen en uit te zenden.

Deze voorstelling nu is onwaar, omdat ze wat in den *gewonen* weg geschiedt verwart met hetgeen een *wonder* inhield.

„De gave der gezondmaking" in 1 Cor. 12:9, 28 en 30 vermeld wordt ons beschreven als een charisma van den Heiligen Geest. Men ging er niet voor studeeren, maar men ontving haar evenals de gave der talen door een *wonder*. En wie deze gave ontving bekleedde blijkens vs. 28 een ambt in de kerken; want er staat uitdrukkelijk bij: „En God heeft er sommigen in de gemeente *gesteld:* 1°. apostelen, 2°. profeten, 3°. leeraars, 4°. krachten, 5°. gaven der gezondmaking."

Hoe deze „gave der gezondmaking" werkte, wordt ons niet gemeld. Maar in elk geval behoorde ze tot het rijk der genade, en niet der natuur. Was ze extraordinair en niet ordinair. En werkte ze niet door recepten en poeders, maar door geestelijke krachten.

Van geheel anderen aard daarentegen is *de studie der medicijnen*. Deze studiën toch behooren *niet* tot het rijk der genade, maar der *natuur*. Ze zijn algemeen menschelijk, en in niets specifiek Christelijk. Ze gaan der maatschappij en der Overheid aan, maar behooren niet tot het domein van de kerk. En uit dien hoofde kan ook geen kerk medici opleiden, medici keuren, medici een titel verleenen, medici aanstellen, maar behoort de kerk zich te houden bij wat kerkelijk is, en hetgeen *niet* kerkelijk is te mijden.

Voorzeker kan ze als Diaconale macht een arts aanwijzen voor haar armen; maar dat is geen aanstelling. Dan toch doet de kerk niets anders, dan hetgeen elk huisvader doet, als hij een arts kiest om zijn gezin te behandelen.

Dit is zoo waar en klaar, dat het noch in Engeland noch hier te lande ooit één kerkeraad in het zin zou komen, om voor onze eigen kerken artsen aan te stellen als kerkelijke ambtsdragers.

Dan toch zou de ongerijmdheid derwijs in het oog springen, dat zulk een voorstel geen steun voor zich kreeg.

„Gave der gezondmaking" is een wondere mededeeling van kracht geweest, die het Gode beliefd heeft in den apostolischen tijd aan enkele niet medisch-gestudeerde personen, tot verheerlijking van zijn naam, te schenken.

Van de herstelling van zulk een ambt zou derhalve dan alleen sprake kunnen zijn, zoo God het weder oprichtte, door nogmaals zulke gave uit te deelen.

Als er in de kerken mannen bleken te zijn, die zonder middelen en zonder studie, niet door kwakzalverij, maar door den Heiligen Geest, de gave ontvingen om kranken te genezen, dan ja, maar ook dan alleen, zou door God zelf dit ambt hersteld zijn.

Maar niemand komt het toe, de kerken door woordenspel te misleiden, en gelijk Dr. Lowe doet, menschelijk geknutsel in de plaats te schuiven van de machtsdaden Gods.

Ook Dr. Scheurer is een man, die in geen enkel opzicht van God door den Heiligen Geest een charisma ontving, om zonder studie of middelen, kranken te genezen. Hij heeft gestudeerd, hij is opgeleid, en zoo op geheel natuurlijke wijze in staat gesteld, om de middelen ter genezing aan te wenden, die tal van geheel ongeloovige artsen evengoed als hij bezitten.

De man is dan ook veel te ernstig en te vroom van zin, om zich ook maar één oogenblik de pretentie te laten aanleunen, als bezat hij dat charisma waarvan in 1 Cor. 12:9, 28 en 30 sprake is.

Het tweede punt waarop de zonderlinge voorstelling van Dr. Lowe, gelijk Ds. Lion Cachet die geeft, met de Gereformeerde belijdenis in onverzoenlijk conflict komt, is de leer der ambten.

Dr. Lowe wil, dat zulk een kerkelijk arts *Evangelist* zal zijn. Reeds hiermee spreekt hij zichzelf tegen, want de man met „de gave der gezondmaking" was *geen* Evangelist, maar bezat zijn gave als zoodanig, en stond als zoodanig in zijn eigen ambt. Een Evangelist was heel iets anders, bezat een gansch ander ambt, en te spreken van een Arts-Evangelist is dus een combineeren van *twee* ambten in één persoon.

Doch ook zoo mag men de kerke Gods door gebrekkige uitlegging van de Heilige Schrift niet misleiden.

Zeer scherp hebben onze vaderen dit punt in hun controvers met Rome onderzocht. Rome hield staande, dat het apostolische ambt nog voortduurde; en hiertegenover hielden onze vaderen staande, dat er in den apostolischen tijd ambten waren, die een geheel extra-ordinair karakter droegen, en die met de eerste dragers er van uitstierven. Dit nu toonden ze met name aan van de *Apostelen* en van de *Evangelisten.*

Beide deze ambten, én dat van *Apostel*, én dat van *Evangelist*, waren tijdelijke ambten, die destijds uit den aard der zaak niet konden gemist worden, maar sinds vervielen.

Het ambt van *Evangelist* omschreven ze daarbij als te zijn een ambt, dat, uitsluitend door de Apostelen ingesteld, gelijk stond met het ambt van Dienaar des Woords, alleen met dit verschil, dat hetgeen een

Dienaar des Woords was voor die bepaalde streek of plaats waarvoor hij was aangewezen, de Evangelist was voor *alle* kerken en *alle* plaatsen, gansch algemeen, en zonder bepaling.

Uit dien hoofde gaven ze dan ook toe, dat op missionair terrein, zoo binnenslands als buitenslands, een gezonden Dienaar in zeker opzicht, een taak zich kan zien opgedragen, die aan de taak der oude Evangelisten herinnerde; maar altoos met dien verstande, dat men het ambt van Evangelist niet meer als een afzonderlijk ambt naast dat van den Dienaar plaatste; en op dien grond beleden en belijden de Gereformeerde kerken nog slechts drie ambten te kennen: 1°. Leeraars (ook Doctoren); 2°. Ouderlingen; en 3°. Diakenen.

Al geven we dus Ds. Lion Cachet volkomen toe, dat wie het werk van Dr. Lowe niet kent, niet op de hoogte is omtrent allerlei, dat met de *medical mission* in verband staat, hij zal ons op zijn beurt moeten toegeven, dat Dr. Lowe, die blijkbaar volstrekt niet op de hoogte is van onze Gereformeerde beginselen, gevaar loopt door zijn gewaagde voorstellingen menig anders goed Gereformeerde op een jammerlijk dwaalspoor te brengen.

Barabbas.

Naar aanleiding van onze jongste meditatie ontvingen we van geachte zijde dit schrijven:

»In uw jongste meditatie: Niet deze maar Barabbas, wordt door u de voorstelling alsof Barabbas een struikroover en bandiet van professie zou geweest zijn, geheel verworpen. Ge ziet in hem een ruwen man uit Jeruzalems achterbuurt, die bij een oproer meedeed en toen, door hartstocht vervoerd, een doodslag beging. Alleen zoo kunt ge u zielkundig verklaren, dat het volk voor Barabbas partij koos en tegen Christus.

»Vergun mij de bescheiden vraag of voor het oude gevoelen, mede door een kundig exegeet als Calvijn voorgestaan, toch niet iets te zeggen valt. Calvijn, ik mag dit voor uwe lezers wel in herinnering brengen, zegt toch uitdrukkelijk in zijn verklaring der Evangeliën, dat Barabbas een struikroover was, die behalve aan moord en oproermakerij ook aan roof schuldig stond. Deze opvatting is door de bekende Bijbelverklaring van Patrick, Polus en Welsh onder ons volk algemeen verbreid geraakt. Vandaar dat uw besliste uitspraak: een roover was Barabbas *niet*, bij mij en wellicht ook bij anderen verwondering baarde.

»Vooreerst pleit voor Calvijns gevoelen de letterlijke beteekenis van het Grieksche woord in Joh. 18 : 40 gebruikt. Onze Statenvertaling heeft: En Barabbas was een moordenaar." Maar het woord λῃστὴς beteekent én in de H. S. én in het profane Grieksch overal *roover*, iemand die op buit uitgaat. De Fransche vertaling heeft dan ook: Or Barabbas étoit un brigand. Zou Johannes nu juist *dit* woord hebben gekozen, wanneer het alleen zijn bedoeling was iemand aan te duiden die »gelegentlich" een doodslag begaan heeft?

»In de tweede plaats vindt Calvijn een steun in de oude traditie. In de Ethiopische vertaling wordt Matth. 27 : 16 gelezen: *de overste der roovers*, terwijl de Arabische vertaling heeft: *een dief*. Zouden deze veranderingen in den tekst zijn aangebracht, wanneer niet algemeen de opvatting heerschte, dat Barabbas meer was dan een oproermaker?

»En eindelijk Calvijn wijst er terecht op, wat door alle uitleggers wordt toegegeven, dat Pilatus' doel bij dat droeve tooneel geweest is, door middel van het volk de vrijspraak van Christus te erlangen. Pilatus spreekt het openlijk uit, dat de Heiland *onschuldig* is; hij beschouwde hem dus niet als een oproermaker; hij wil hem loslaten, maar durft het niet, uit vreeze voor de priesters. Kon Pilatus, waar zijn doel zoodanig is, tegenover Christus een man plaatsen, wiens eenigste vergrijp is — dat hij een Romeinsch soldaat om het leven bracht? Wist Pilatus dan niet, dat zulk een misdaad hem juist den gewilden man maakte in de oogen des volks! De keuze van het volk laat zich op uw standpunt verklaren — die van Pilatus wordt geheel onbegrijpelijk.

»Neemt men met de nieuwere uitleggers aan dat Barabbas behoord heeft tot de talrijke benden siccariërs, die destijds volgens getuigenis van Jozefus onder de leuze van tegen Rome op te trekken, tegelijk voor zichzelf plunderden en roofden, die dus niet alleen bij de Romeinen maar ook bij de Joden gehaat waren, dan vindt de moeilijkheid vanzelf hare oplossing. Pilatus heeft een van de ergsten uit deze benden tegenover Christus gesteld, er op rekenende, gelijk Calvijn zegt, dat deze man om de gruwelijkheid zijner misdaden bij allen gehaat zoude zijn. Maar de Farizeërs en priesters wezen op de keerzijde der medalje: deze roover was gevat, toen hij voor een oogenblik gemeene zaak maakte met de oproerige elementen in Jeruzalem tegen Rome, hij stond hier als martelaar — en deze overweging gaf den doorslag. Het volk sloot de oogen voor het zondig verleden en zag alleen op den voorvechter van zijn vrijheid. Daarom riep men: Niet deze, maar Barabbas.

»Gaarne deze vragen aan uw oordeel onderwerpende, noem ik mij hoogachtend,

Uw getrouwen lezer
B."

Deze critiek stellen we op hoogen prijs. Een quaestie als deze behoort tot die punten, die nooit met volkomen zekerheid zijn uit te maken, omdat de nadere gegevens ontbreken. Tweeërlei gevoelen is hier bestaanbaar, waarvan Calvijn voor het één kiest. Wie nu, gelijk de geachte inzender, het met Calvijn houdt, speelt altoos een tamelijk sterke partij.

Nog meer zelfs geven we den inzender toe. De uitdrukking in onze meditatie: »Barabbas was geen bandiet", was metterdaad onvolledig; er had volledigheidshalve bij moeten staan: „in den gewonen zin des woords."

Ons doel was alleen er tegen op te komen, dat Barabbas vooral en uitsluitend als een onverlaat en schrikinboezemend struikroover tegenover Jezus werd geplaatst.

De Heilige Schrift toch zegt ons in Matth. 27 : 16: dat „*zij* (namelijk de inwoners van Jerusalem, die op het plein voor hem stonden) een een *welbekenden gevangene* hadden." In Marc. 15 : 7: dat Barabbas „gevangen was genomen met medeoproermakers, en dat hij in het oproer een doodslag begaan had". In Lucas 23 : 19: dat Barabbas »om zeker oproer, dat in de stad geschied was, en om eenen doodslag in de gevangenis was geworpen." En eindelijk in Johannes 19 : 40: dat »Barabbas een moordenaar was."

Vatten we nu deze gegevens saam, dan is met zekerheid alleen dit van Barabbas bekend: 1°. dat hij deel had genomen aan een oproer; 2°. dat dit oproer in Jeruzalem was uitgebroken; 3°. dat hij bij dat oproer een manslag had begaan; 4°. dat het volk hem als „een der hunnen" beschouwde; en 5°. dat hij ter oorzake van dat oproer en dien doodslag gevangen zat.

De vraag of hij buitendien nog andere moorden, en ook diefstal of roof op zijn geweten had, wordt door deze vier berichten *niet* uitgemaakt. De aandacht wordt saamgetrokken op dat *bepaalde* oproer te Jeruzalem en op dien *éénen* doodslag tijdens dat oproer, en aan dat oproer wordt een *patriottisch* karakter geleend. (*Zij* hadden een welbekenden gevangene).

Dat nu Johannes kortaf zegt: „En hij was een moordenaar," en daarvoor een scherp woord bezigt dat meestal *bandiet* beteekent, is geheel in overeenstemming met Johannes' schrijfwijze. Zoo korte scherpe opmerkingen vindt men alleen bij hem.

Maar als er nu vier verhalen voor mij liggen, in één waarvan alleen het algemeene woord: „moordenaar," zonder meer, voorkomt, en in drie waarvan die moord en de omstandigheden er van omschreven worden, dan zal het toch eisch van goede exegese zijn, dat ik het algemeene woord van dat éene verhaal uitleg naar de breeder omschrijving van de andere drie. Niet omgekeerd.

En dit te meer, daar Johannes dit tafereel blijkbaar verkort. Immers hij deelt niet eens mede dat Pilatus zelf Barabbas genoemd had.

Op grond nu hiervan veroorloofden we ons, in afwijking van Calvijn, de meening, dat, wie en wat Barabbas overigens ook moge geweest zijn, in de lijdensgeschiedenis, in dit verhaal, bij dit tafereel de nadruk *niet* daarop valt, dat hij een gemeen struikroover was, maar veel meer daarop, dat hij als pseudo-patriot het valsche messiasspel tegen de Romeinen had gespeeld. Niet als had hij zichzelf voor een messias uitgegeven, maar omdat hij in Jeruzalem zelf in opstand had durven komen tegen Romes oppermacht.

Van zulk een man kon gezegd, „dat *zij* destijds een gevangene hadden". Van hem kon het heeten, dat ze een „*welbekenden*" gevangene hadden. Van hem, dat hij „met medeoproermakers gevangen was genomen." Van hem, dat hij gevangen was, om een „oproer in Jeruzalem." Van hem, dat hij bij dit oproer „een doodslag had begaan." Van hem eindelijk, dat hij een „moordenaar" was.

En kwam hier nu bij, gelijk de geachte inzender zelf onderstelt, dat diezelfde Barabbas vroeger bij een der guerillabenden was aangesloten geweest, en een ruw, wreed man was, bij wien booze passie zich met valsch patriotisme mengde, dan kon Johannes zelfs zeer wel schrijven: hij was een bandiet, zonder dat dit de beteekenis van zijn optreden op Gabbatha verandert.

En wat de zielkundige vraag, die natuurlijk bij goede exegese eerst in de tweede plaats meerekent, betreft, zoo staan *twee* overwegingen tegenoverelkander. Op een wezenlijken bandiet is het volk wel geneigd de lynchwet toe te passen, niet om zijn vrijheid te eischen. En omgekeerd moest het op Pilatus' lijn liggen, gelijk onze correspondent zegt, omj een zoo min verkieslijk man mogelijk naast Jezus te plaatsen.

Of het echter denkbaar is, dat een Romeinsch landvoogd ooit zijn eere zooverre zou hebben te grabbel geworpen, om de invrijheidstelling van een berucht struikroover, een boef, en onverlaat, aan te bieden, laten we aan den kenner van de Romeinsche antiquiteiten ter beslissing.

Doch natuurlijk we dringen ons gevoelen aan niemand op. Wie onze exegese onjuist vindt, verwerpe se. Slechts houde men in het oog, dat in de dagen waarin Calvijn leefde de eeuwenoude ruwere traditie in Barabbas niets dan een gruwelijken schurk en schobbejak zag.

KUYPER.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ontvangen door Ds. HOUTZAGERS, van den heer J. J. Leys, onderwijzer Gr. v. Pr. 2ch. Doetinchem *f* 2.50.

Uit de Pers.

Ds. Gispen, die nooit den moed verliest om zijn vriend te Jeruzalem op de hoogte te houden, schrijft hem nu weer over twee dingen, over de lente die komt, en over pastoor Brouwers die begraven werd.

Van die komende lente zegt hij:

In de tuinen en tuintjes en op het open veld zijn de eerste uitspruitsels en groene blaadjes zichtbaar geworden. Zij kondigen weder de nadering van de lente en den zomer aan. Zij bevestigen weder het woord des Heeren, dat de wisseling der jaargetijden niet zal ophouden; zij doen weer denken aan het leven uit den dood, aan de vastheid der ordeningen van hemel en aarde, aan de heerlijke toekomst van het verlost heelal.

Zij kunnen ons zoo treffen, die kleine, groene blaadjes, en wij kunnen er zooveel grootheid in opmerken, als we achter het zichtbare den onzichtbare zien, die zijne eeuwige kracht en mogendheid, zijne goddelijkheid in de schepselen openbaart.

De lente is de bloeitijd van de hoop. Ook in het menschelijke leven. Wat moet een samenleving van enkel oude lieden toch somber zijn! Als ik de oude menschen aantie, die in gesticht en hunne laatste dagen slijten, wordt ik dikwerf aangegrepen door een gevoel van weemoed en medelijden. Dezen moeten op hun ouden dag nog uniform; de kleêren van het huis, dragen en geteekend als verpleegden langs de straat gaan. 'sZondags vooral, als zij naar de kinderen of familie gaan, kunnen ze nog parmantig stappen. Enkelen zijn nog gepaard en gaan gearmd, elkander steunend en voorttrekkend. Nu en dan ziet men nog een mannenborst, versierd met het metalen kruis, anderen met medaljes en dienstkruisen, van langdurigen en trouwen dienst of belangrijke krijgsverrichtingen. De vrouwen zijn meestal, zoo op het oog, zwakker en gebogener dan de mannen, enkele nog de sporen van vroegere schoonheid dragend. Hieruit heb ik wel eens het vermoeden gekregen dat, over het algemeen, de levenstaak der vrouw, vooral in den stand der werklieden, zwaarder is dan die van den man.

En dezen zijn nog de gelukkigen, die een onbezorgden ouden dag hebben. De kinderen en de familieleden hebben gezegd: vader of moeder, of beiden tegelijk, moeten maar zien in »het huis" te komen; dat is er voor. En de ouwjes stemden toe en hopen, dat hunne kinderen, als zij oud worden ook weder in »het huis" hunne laatste dagen zullen slijten.

Wat is de mensch, en wat is het leven!

In het menschenleven is het slechts eenmaal lente. En voor velen is die lente schraal en guur en koud, de zomer kort en teleurstellend, de herfst zonder vruchten, en de winter lang en bang!

Het wil mij soms voorkomen, dat het geloof alleen ons den waren blik geeft op de natuur en haar leven. Want het geloof leert ons in aanmerking nemen de dingen, die men niet ziet. Voor geloovige oude menschen moet, dunkt mij, de lente bijzonder aantrekkelijk zijn. Niet om hoop te voeden op terugkeer van aardsche jeugd, maar omdat zij, niettegenstaande de hopeloosheid voor dit leven, met beter wisseling zich vleien mogen en elke lente hen nader brengt aan dat gansch zeer uitnemend, eeuwig gewicht van heerlijkheid, dat voor hen bereid is.

Zie, zoo kan een mensch soms mijmeren te midden van alle drukte, alle zorgen en moeilijkheden des aardschen levens. Al weten we, dat noch de lente noch de zomer veel verandering zal brengen in de eentonigheid des aardschen levens, dat ze ons noch rust noch uitspanning brengen zullen, toch kan het hart tot dankbaarheid gestemd worden, als we de natuur weer zien herleven, en het oude, dat altijd nieuw blijft, zich weder herhaalt evenals de vrouw die, de bange ure doorworsteld hebbende, zich weder verblijdt, dat een mensch ter wereld geboren is.

In het midden van wat blijft en vergaat levende, grijpen wij naar hetgeen eeuwig is.

En van het tweede:

Dezer dagen aanschouwde ik de plechtige begrafenis van den vermaarden pastoor Brouwers van Bovenkerk, bij Amsterdam. Onder de velen, die het lijk volgden, bevond zich ook de president van de Synode der Ned. Herv. kerk, Ds. Perk. Het is te hopen, dat Dr. Bronsveld van dit feit maar onkundig blijve, want lichtelijk zou hij er een kniebuiging voor Rome in zien, en dat van den president der Synode!

Wijlen pastoor Brouwers was een vermaard man door zijne letterkundige talenten, zijn smaden van sommige Oranje-Vorsten, zijn ijveren tegen de annexatie van Nieuwer-Amstel bij Amsterdam en, misschien ook, ons zijne bemoeiingen met de dingen des aardschen levens. Zoo hoog stond pastoor Brouwers aangeschreven, dat de Burgemeester van Nieuwer-Amstel, in ambtsgewaad, de uitvaart bijwoonde. In de Roomsche streken van ons vaderland hoort men meer, dat burgerlijke en militaire autoriteiten zulks doen, maar in Holland heeft, geloof ik, dit niet plaats. Het kan echter ook zijn, dat de Burgemeesters nu besloten hebben altijd bij de begrafenis van predikanten en geestelijken in ambtsgewaad tegenwoordig te zijn; want om zulks alleen bij Roomsche geestelijken te doen zou weinig strooken met de traditie van oud-Nederland, en de onrijdigheid der overheid in zaken van godsdienst, zooals die in de nieuwere tijden al gemeen aangenomen is.

Maar wat mij het meest trof, was de aanwezigheid van zoovele parochianen die gezeten in Utrechtsche wagentjes het lijk van hun zielen-herder volgden. Zij vertegenwoordigden geen letterkundigen kring, zij zagen er niet uit als beoefenaren der schoone kunsten, maar op hunne aangezichten was devotie, de uitdrukking van eerbied en aanhankelijkheid, de bereidwilligheid om vurig voor de zielerust van hun overleden pastoor te bidden. Indien wij een oogenblik het bijgeloof en de dwaling van de eigenlijke daad des harten, in onze voorstelling, kunnen onderscheiden, doet zulk een schouwspel ons weldadig, ja beschamend aan. Wij, predikanten, denken dan wel eens meer, dan oorbaar is te zeggen, Vooral als men in groote steden de kerk dient, gevoelt men hoe gering en slap de betrekking is tusschen de predikanten en hun gehoor. Op de dorpen en in kleine steden is dat natuurlijk veel beter. Ook in de eerste jaren der Scheiding, toen de gemeenten overal klein waren. Maar zoo als het nu reeds is, laat geheel de toestand veel te wenschen over. In de Gereformeerde kerken te Amsterdam A en B arbeiden thans negen predikanten. Indien nu die ééne kerk *dertig* predikanten had, dan zou ieder predikant nog een wijk hebben van ruim duizend zielen. Een dorpsgemeente van duizend zielen acht men al groot. En zelfs daar hoort men nog klachten over de predikanten, al is het niet in die mate als in de steden.

De stoffelijke zijde der moeilijkheid zal ik maar niet eens aanroeren, want de geestelijke en zedelijke kant is overweldigend genoeg. Men ziet de bezwaren en gevaren gaandeweg toenemen, en staat onmachtig tegenover de macht der werkelijkheid.

Een lichtpunt is het zeker, dat de Gereformeerde kerken nu onafhankelijk van den staat zijn en dus meer vrij in hare beweging dan de kerk voor dezen was. De tucht op leer en leven kan beter gehandhaafd worden dan in vroeger dagen. Maar onvolmaakte toestanden zullen er blijven bestaan. En vooral met het oog op de tegenwoordige maatschappelijke toestanden, nooden en de daaruit voortvloeiende kwesties is het niet te verwachten dat er weldra gunstiger toestanden zullen komen.] Door vriend en vijand wordt de kerk vaak voorgesteld als de groote zondebok, die alle schuld op zijn hoofd krijgt. De volkspoppermacht wordt door velen als geneesmiddel tegen alle kwalen begeerd en, zooveel de omstandigheden nu reeds toelaten, toegepast.

En onder dat alles gaat de wisseling der jaargetijden bestendig voort, Zoolang het God behaagt deze wereld in stand te houden, zal elke crisis, elk oordeel, dat over de wereld en de kerk komt, de vastheid van het welbehagen Gods meer openbaar doen worden voor hen, die oogen hebben om te zien en harten om op te merken. Al de verschijnselen in de hedendaagsche samenleving wijzen er op, dat God naar zijn rechtvaardig oordeel, de zonden ook in dit leven straft. De zonden der vaderen aan de kinderen en de zonden der kinderen aan de kindskinderen. Geen theorie hoe zuiver en volkomen ook, zal van dat oordeel ons kunnen verlossen. Zij zal slechts evenals bij de verwoesting van Jerusalem en den val van het Romeinsche rijk, de onmacht der menschen meer aan het licht brengen. Het oordeel zal wederkeeren tot gerechtigheid en de oprechten zullen het goedkeuren.

De opmerking van den Burgemeester is *ad rem*.

Rome mint, wat men noemt den *splendor ecclesiae*, d. i. het openlijk praalvertoon der kerk, en hecht er daarom bijzonder veel aan, dat bij zulk een begrafenis de burgerlijke en militaire autoriteiten haar opwachting maken.

Wij, Calvinisten, zijn daar *niet* op gesteld.

Als een onzer ten grave wordt uitgedragen, werkt geestelijke gehechtheid, geestelijke ernst en heerscht er geestelijke eenvoud.

Alleen voor de »*Volkskerk*" is het wel eenigszins stuitend, dat Rome zich almeer als *de* Volkskerk gaat gedragen. Twee millioen zielen der Synodalen, en een millioen driemaal honderdduizend Roomschen.

Het scheelt nog wel, maar toch niet zoo heel veel.

En bovenal Rome kan op haar anderhalf millioen rekenen; de Synodale Volkskerk op geen millioen.

Videant Consules.

Nu, de Synodale Praeses was er gelukkig zelf bij.

KUYPER.

Officieele Berichten.

(*Met verkorting uit het Kerkblad van 24 Maart*).

ZENDING.

L. S.

De Deputaten tot de Zending onder Heidenen en Mohammedanen, benoemd door de Gereformeerde Kerken in Nederland, in hare Generale Synode op 17 Juni 1892, hebben in hunne vergadering van 15 Maart 1893 overwogen, bedenkingen, die van eenige zijden zijn ingebracht tegen hunne handelingen, inzake de uitzending van Dr. J. G. Scheurer als Zendeling-Arts.

Voor Deputaten was twijfelachtig of het wel op hun weg lag, zich thans in deze te verantwoorden. Immers, zij zijn wèl gelast rapport uit te brengen aan de eerstkomende Generale Synode, maar niet aan eenige bladen of personen. Dewijl echter wenschelijk was, dat niets de geestdrift zou dooven in een zaak zoo heilig en heerlijk als de Zending, en dat misverstand hierin geenerlei verdeeldheid en verkeerdheid zou doen opkomen; terwijl zij natuurlijk tevens gaarne den broederen in alles ter wille zijn wat hun personen betreft en niet hun mandaat (waarover zij immers niet kunnen beschikken); hebben zij, ondanks hun bezwaar, geoordeeld het volgende in herinnering te moeten brengen:

1. Eenerzijds is door de Voorloopige Synode van Gereformeerde Kerken in Nederland, blijkens Art. 89 harer Acta, het volgende in dezen besloten:

»3°. dat zij, in het *stadium* van de onderhandelingen, waarin zij *op dit oogenblik* met de Christ. Geref. Kerk verkeert, tot haar leedwezen *buiten machte is* om op de voorstellen in genoemd rapport [nl. inzake Midden-Java] vervat, in te gaan;

dat zij echter, *om het hoog gewicht der zaak*, besluit, deze rapporten met de bijlagen *op te zenden aan de Generale Synode der Gereformeerde Kerken, opdat ze*, door de tusschenkomst van deze Synode, *in handen mogen komen van de Zendingscommissie dezer Kerken, opdat de zoo in nood verkeerende Zending op Midden-Java geen schade lijde*, en de Kerken ook later haar voordeel kunnen doen met de vele gegevens en wenken, die in die rapporten geboden zijn; willende intusschen de Synode niet geacht worden, hiermede over de beschouwingen en wenken, die in deze rapporten voorkomen, harerzijds reeds een oordeel te hebben uitgebracht.

Blijkens ditzelfde artikel is, in de bespreking van dit besluit, op snel en krachtig handelen en op ruim mandaat aangedrongen, en eindelijk de zaak naar de Generale Synode verwezen, die — blijkens de eenvoudige doorzending der rapporten en benoeming der Deputaten — getoond heeft, hiermede genoegen te nemen.

2. Anderzijds is in de Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk, blijkens Art. 85 harer Handelingen nog sterker bepaling gegeven (blz. 67):

»In overleg met den President en den Vice-President der Zendingscommissie wilde de Secretaris voorstellen, die ineensmelting eerst in de toekomst te doen plaats hebben *tenzij Deputaten geruststellende verklaringen kunnen geven op een viertal punten*. . . . .

»*d*. Zal de Vereeniging zelve wel geene Zendelingen meer uitzenden, *maar mogen de Deputaten het wel doen* door middel van haar, *ook op het terrein van Midden-Java?*"

De adviseerende Deputaat antwoordt terstond:

Op *a*: Wij hebben als Deputaten dit alles niet besproken. Kerk en Zending vormen geen tegenstelling. *Als Deputaten gaan wij van de gedachte uit, dat al het onze, zooals het thans is, wordt aanvaard*. . . . . Op *d*: *De Deputaten blijven onverkort in al hunne rechten*. . ." . . . . . »De Secretaris verklaart, dat hij zijn voorstel kan intrekken, al is hij niet in elk opzicht gerust . . . . . De Conclusiën van het advies der Deputaten verkrijgen *daarop* de algemeene instemming der Synode"

3. Ten derde blijkt dit ook door de Generale Synode als hare bedoeling aanvaard, uit de *in dit Artikel 85 geëischte*, en door haar gegevene *continueering* van den Director *en van den Penningmeester*.

4. De Generale Synode heeft alzoo de besluiten beiderzijds aanvaard, en door de onbeperkte volmacht aan hare leden door de Classen en Provinciën gegeven, is dus mandaat van al de ter Generale Synode vertegenwoordigde Kerken aan Deputaten tot de Zending, om:

1. Snel, vrij en krachtig te handelen.
2. De methode van de Zendingscommissie der Christelijke Gereformeerde Kerk te volgen *ook inzake* Midden-Java.

Deputaten *moeten* dus dr. SCHEURER uitzenden, en *mogen* dit niet anders doen dan voorheen genoemde Zendingscommissie zou hebben gedaan.

Wat theoretische beschouwingen betreft over ambt, uitzending, macht van Deputaten, enz. willen Deputaten niet op de besluiten der e.k. Synode vooruitloopen.

Deputaten achten hiermede alle oorzaak van vrees, ergernis, wantrouwen of verslapping te hebben weggenomen, en vertrouwen dus, dat hun uitnoodiging aan de Kerken om, naar het verblijdend voorbeeld door sommige reeds gegeven, hun gebed en hun inzamelingen ten spoedigste en ten ernstigste te schenken voor de uitzending van den Zendeling-Arts der Gereformeerde Kerken in Nederland naar Midden-Java

Geve de Heere, dat er een zaaien en een maaien in zegeningen zij tot heil van zielen en tot eere zijns Naams!

Namens Deputaten,
M. VAN MINNEN, *Praeses.*
F. LION CACHET, *Assessor.*
L. VAN DER VALK, J. H. FERINGA, } *Scribae.*
J. H. DONNER, *Zendings-Director.*

Vergadering van de Classis Haarlem, gehouden den 28 Februari 1893 te Haarlem.

Naar toerbeurt treedt als Praeses op Ds. C. Stadig; als assessor neemt naar de orde Ds. J. Schotel plaats, terwijl Ds. J. Langhout wederom met het scribaat wordt belast.

Gelezen en behandeld wordt de conceptregeling van de vergaderingen en werkzaamheden der Classis.

Enkele personen uit een der kerken hebben bezwaar ingediend tegen het door den kerkeraad van hunne kerk voor enkele jaren genomen besluit, dat de ambtsdragers voor hun leven zouden worden verkozen. Deze zaak wordt breedvoerig besproken en den kerkenraad geraden het daarheen te leiden, dat de rust en de vrede in de gemeente worde bewaard.

De vergadering wordt door den voorzitter gesloten en eindigt deze met dankgebed.

Vergadering der Geref. Kerken in de Classis Zutfen, gehouden den 9en Maart 1893 te Winterswijk.

Het Moderamen wordt gevormd door Ds. Gezelle Meerburg, praeses; Ds. Mulder, scriba; Ds. Lindeboom, assessor. — Na opening met gebed en Psalmgezang worden de notulen der vorige vergadering gelezen en, behoudens een enkele opmerking, goedgekeurd.

Aan de orde komt allereerst het praeparatoir onderzoek van den heer H. Teerink, cand. a. d. V. U. te Amsterdam. Na beraadslaging wordt overgegaan tot stemming en door de Classis br. Teerink beroepbaar gesteld voor den dienst des Woords in de Gereformeerde kerken.

Naar aanleiding van een opmerking, die br. Tenkink maakt betreffende sommige uitdrukkingen in onze Belijdenisschriften, ontspint zich eene langdurige discussie. De Classis onthoudt zich van eene besliste uitspraak en acht het wenschelijk, dat meerdere vergaderingen in deze zaak haar licht ontsteken.

Na de Pauze wordt de acte van ineensmelting der kerk van Doesburg A en B goedgekeurd, behoudens nadere approbatie der Generale Synode.

Nog worden enkele vragen beantwoord, waarna bepaald wordt, dat de e. k. Class. verg. zal gehouden worden te Vorden.

Ds. Mulder sluit de verg. met dankregging.

Provinciale Synode in Friesland.

De Kerkeraden der Geref. kerken van Leeuwarden *A* en *B*, daartoe gemachtigd door de Classis Leeuwarden, als Synodale Classis, roepen bij dezen op de verschillende Classen in de Provincie Friesland, tot het houden eener *Provinciale Synode te Leeuwarden*, Woensdag 24 Mei 1893. Punten of vragen voor het Agendum, en alle verdere stukken op die Synode betrekking hebbende, worden zoo spoedig mogelijk ingewacht bij een der onderteekenaren, gecommitteerd tot de opmaking van het Agendum en tot voorbereiding van alles, wat op deze Synode betrekking heeft.

Namens de beide Kerkeraden voornoemd,
Ds. J. v. ANDEL.
W. C. v. MUNSTER.

Binnenland.

PROPAGANDA-VERGADERING,

te houden op Maandag den 3den April 1893 (2den Paaschdag), te Dordrecht, in de Westerkerk (Muijs van Holystraat).

AGENDA.

De agenda voor deze Meeting is als volgt samengesteld:

1. Opening door den voorzitter, Ds. P. Biesterveld.
2. Referaat van den WelEerw. heer Ds. K. Fernhout van Dordrecht: „Ons Nationaal volkskarakter eischt eene Gereformeerde Jongelingsvereeniging."
3. Bespreking van het voorstel tot het oprichten van een Provinciale afdeeling van den Bond; in te leiden door den bondssecretaris Joh. T. de Lange van Rotterdam.
4. Referaat van den heer N. Oosterbaan, van Middelstum, hoofdbestuurder van den bond: »Het wezen en doel der Gereformeerde Jongelingsvereeniging."
5. Sluiting der vergadering.

Als de tijd het toelaat, zullen de volgende onderwerpen nog in bespreking worden gebracht:

1. De inrichting der vergaderingen van de Jongelingsvereeniging.
2. Knapenvereenigingen.
3. De functiën in de Jongelingsvereenigingen.

MEDEDEELINGEN.

a. De vergadering zal aanvangen 's namiddags ten één ure precies en zal worden gesloten uiterlijk halfzes.

b. De vergadering zal worden geleid door den WelEerw. heer Ds. P. Biesterveld van Rotterdam, lid der commissie van advies van den Bond.

c. Na elk referaat zal er gelegenheid zijn tot debat. Aan dit debat kan worden deelgenomen door ieder, die den Bijbel als Gods Woord erkent en dus op denzelfden grondslag staat als de Christelijke Jongelingsvereeniging.

d. Aan den ingang van het lokaal zullen programma's worden verkrijgbaar gesteld à 10 cents; daarop zijn afgedrukt de agenda der vergadering, de te behandelen stellingen en de liederen, die gezongen zullen worden.

e. De vergadering is voor ieder toegankelijk, zoowel voor jongedochters als voor jongelingen, voor vrouwen zoowel als voor mannen.

f. De kerk zal reeds om 12 uur geopend zijn, terwijl er gelegenheid zal zijn tot het gebruiken van koffie en brood in de consistorie, tegen billijken prijs.

Des avonds ten 7½ ure openbare vergadering in het kerkgebouw Kromhout, waar in het belang der Jongelingsvereenigingen eene rede zal worden gehouden door den WelEerw. heer Ds. J. H. Feringa van Klundert, na een inleidend woord van den WelEerw. heer Ds. P. Biesterveld van Rotterdam. Toegang vrij.

Buitenland.

Duitschland. Plan tot stichting van een seminarium tot opleiding van predikanten voor Geref. Kerken.

De Gereformeerden in Duitschland hebben weder een teeken van leven gegeven. Wel wordt geregeld jaarlijks de vergadering van den Gereformeerden bond gehouden, maar het wil ons voorkomen dat deze bond, met welke uitnemende bedoelingen ook opgericht, weinig kan doen tot wederoprichting der Gereformeerde kerken in Duitschland, sedert hij, schoon op den grondslag van den Heidelbergschen Catechismus geconstitueerd zijnde, het synergisme van den hoogleeraar Ebrard in bescherming nam en daardoor den ook in Nederland bekenden Dr. Zahn afstootte.

In Duitschland's Gereformeerde kringen is sedert jaren gevoeld dat wanneer het overblijfsel der Gereformeerde kerken niet geleid wordt door herders en leeraars die een Gereformeerde opleiding genoten hebben, die kerken hoe langer hoe meer zich zullen oplossen in de Unie, hetgeen praktisch beteekent, dat zij dan van lieverlede een gematigd Luthersch stempel zullen ontvangen. Voor »de Unie" zijn zoowel de Lutherschen die op de belijdenis hunner kerk gesteld zijn, als de Gereformeerden, die het Calvinistisch type hunner kerk zoeken te handhaven, bevreesd. Wanneer eene Luthersche of Gereformeerde gemeente in de Geunieerde Evangelische kerk wordt opgelost, dan worden daarmede de punten van geschil tusschen Lutherschen en Gereformeerden voor onwezenlijk verklaard.

Om nu te voorkomen dat steeds meer gemeenten, door zich in de Unie op te lossen, voor de Gereformeerde kerk zouden verloren gaan, gevoelde men in Gereformeerde kringen dat het noodzakelijk is, om de aanstaande her-